

Bevar mig vel

Orientering fra foreningen for Bygnings-og Landskabskultur i Holbæk kommune · nr. 1. februar 1997.

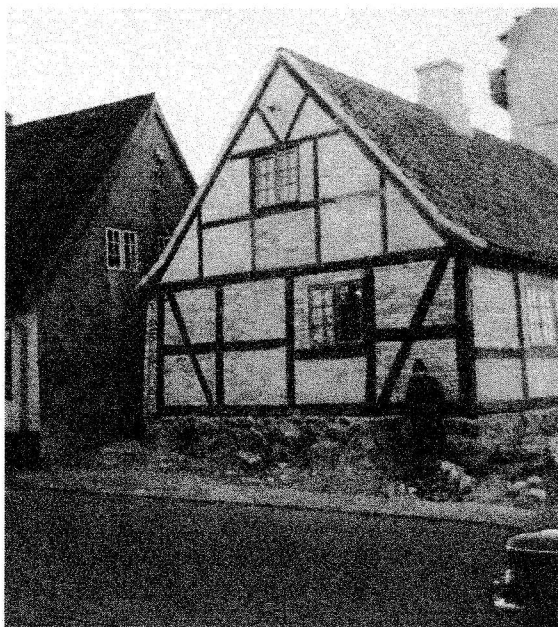
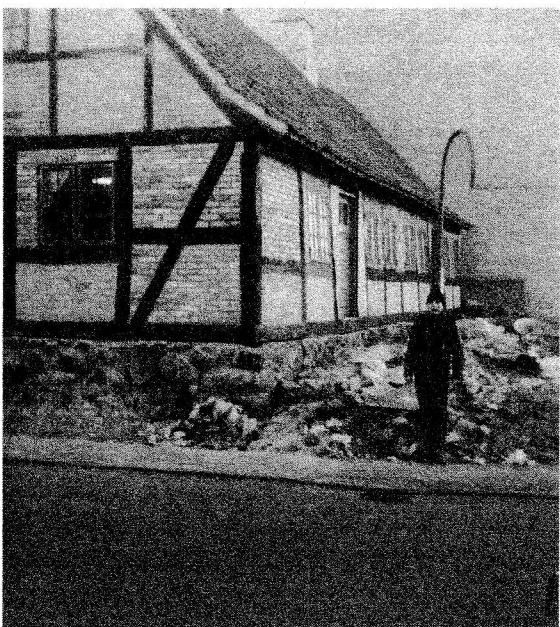

Foto af Oles hus før og efter restaurering

Tidsskriftet
BEVAR MIG VEL
udgives af Foreningen for
bygnings- og landskabskul-
tur i Holbæk kommune.

Bestyrelsen
Henning Hansen
formand
Klosterporten 12

Poul Ussing
næstformand
Ahlgade 40

Henning Østergaard
kasserer
Bakkekammen 39

Jørgen Herold Andersen
sekretær
Glentevej 1 A

Jens Michaelsen
Blomsterhaven 35

Suppleanter
til bestyrelsen:
Peter Korsgaard
Stillidsvej 27

Ole P.B. Nielsen
Rolighedsstræde 18

Redaktion:
Henning Hansen (ansvarsh.)
Jørgen Herold Andersen
Peter Korsgaard
Ole P.B.Nielsen

Medlemskab:

Hustand kr.100,- pr. år
Firma kr. 300,- pr. år

Nummer 2 1996 forventes at
udkomme medio september.
Indlæg til dette nummer
sendes til redaktionen se-
nest 1.august 1997.

Forside fotos:
Ejendommen Roligheds-
stræde 18.
Før og efter istandsættel-
sen., Dette hus ville formo-
dentligt været nedrevet hvis
ikke der havde været stor in-
teresse fra nuværende ejer
om at huset skulle istand-
sættes og dermed bevare sin
identitet.

Forord

Med dette skrift markere fore-
ningen Bygnings-og Land-
skabskultur i Holbæk kommu-
ne, et ønske om at kunne med-
dele sig til medlemmerne Der
har været gjort mange tanker
om hvordan bladet skulle se ud,
og det er endt med dette skrift.

Foreningen håber på denne måde,
at kunne viderebringe vores
viden om, hvordan en ejer af et
bevaringsværdigt hus kan be-
vare sit hus på bedste måde, ska-
be kontakt til teknisk hjælp,
hvor personer der er vidende,
kan give råd om hvordan en re-
staurering bliver udført bedst
muligt.

Det er også foreningens håb, at
der ved artikler og synspunkter i
bladet, skabes debat i offentlig-
heden, til gavn for bevaring af
byens gamle huse, og til gavn for
de mange der besøger Holbæk,
som forhåbentlig vil huske byen
med et smukt ydre, og få en god
bygningsmæssig oplevelse med
hjem.

Bestyrelser har givet bladet sit
navn "BEVAR MIG VEL", ud fra
den simple opfattelse, at alle hu-
se hvis de kunne tale ville råbe
til ejere/ arkitekterne/ hånd-
værkerne, og ikke mindst bru-
geren af husene, at det vigtigste
ved bevaring er, at husene pas-
ses, og årligt vedligeholdes. En-
hver ejer burde hvert år gen-
nemgå sit hus, og planlægge
hvad der skulle gøres i år, og
hvad der skulle gøres i nærmes-
te fremtid.

Denne fremgangsmåde påhvi-

ler det ethvert menighedsråd,
over det ganske land at gøre, og
det må nok siges, at landets kir-
ker, præstegårde og andre kir-
kelige bygninger altid fremtræ-
der på bedste vis, og dermed er
et godt eksempel på god vedli-
geholdelse. Disse huse vil stå så
længe der er menighedsråd i
Danmark.

En af de opgaver foreningen er
meget opmærksom på, er at
ejerne af de bygninger, der som
følge af dårlig vedligeholdelse
pludselig får tilladelse til ned-
rivning, og dermed er medvir-
kende til at byen bliver en histo-
rie fattigere.

Foreningen for Bygnings-og
Landskabskultur i Holbæk kom-
mune håber, at mange vil slutte
op om foreningens arbejde, bru-
ge foreningen, og opfordre
mange til et melde sig ind i fo-
reningen, og dermed støtte fo-
reningens arbejde.

Henning Hansen
formand.

**DETTE SKRIFT
ER UDGIVET
MED STØTTE FRA
"DEN DANSKE BANK"
HVILKET FORENINGEN
ER MEGET
TAKNEMMELIG FOR.**

Firma- medlemskaber

Arkitekt Jørgen Herold Andersen
Arkitektgruppen Holbæk
v/Poul Ussing & Peter Haugegaard
Arkitekt Leif Bahn
Bell Systems
Ingeniørfirmaet Bigum & Steenfos
Holbæk Elefant Apotek
Holbæk kirkegårde
Holbæk Malerservice v/malermester Bjarne Hansen
Tømrermester Henrik Jørgensen
Ejendomsmægler E.H.Jørgensens Sønner
Realkredit Danmark
Andelslandsbyen Nyvang
Sparekassen Bikuben.
Sparekassen Vestsjælland
Superfos Emballage A/S
Elektroinstallatør Aage Thomsen Højmark. Aps.
Unibank
Landinspektør Henning Østergaard.
Carl Petersen A/S.
Nordvestgrafik A/S.
Husets Tømrer.
Holbæk Rørmontage.
Den Danske Bank.

**Firma-
medlemsskab**

kr. 300,-

**Bak op
om arbejdet**

Der indkaldes herved til

Generalforsamling

TORS DAG DEN 20. FEBRUAR 1997 KL. 19.30.
I Sortebrødreklostret, Klosterstræde 7. 4300 Holbæk

Dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Beretning ved formanden for bestyrelsen.
3. Forelæggelse af revideret årsregnskab til godkendelse.
4. Behandling af eventuelle forslag fra bestyrelsen eller medlemmer.
5. Fastsættelse af kontingent.
Bestyrelsen foreslår, at kontingentet for 1997 fastsættes uændret,
til ordinære medlemmer kr. 100,-
og til firmamedlemmer kr. 300,-
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer:
På valg Jørgen Herold Andersen
Jens Michaelsen
Suppleanter Peter Korsgaard
Ole Nielsen
7. Valg af revisorer og revisorsuppleant:
Leif Bahn.
Peter Linstow.
8. Status for, Fond til bevaring af Bygnings-og Landskabskultur i Holbæk kommune - 1985 ved Henrik Hastrup.
9. Eventuelt.

*På bestyrelsens vegne
Henning Hansen
formand.*

Foredrag efter generalforsamlingen. kl. ca. 20.30.

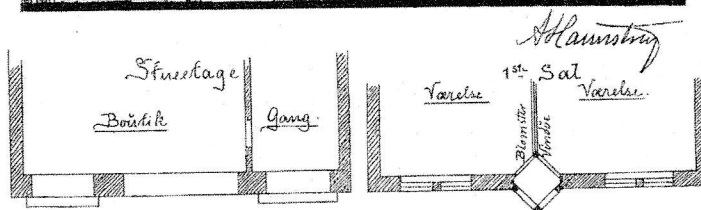
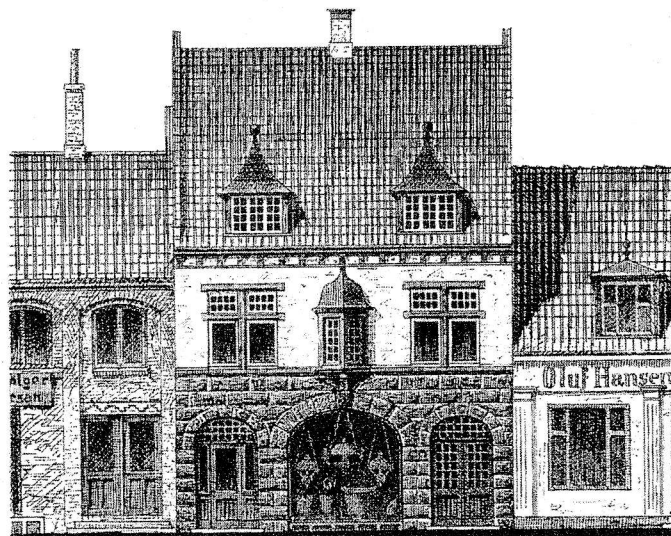
Hvordan kan der gøres en aktiv indsats for at bevare byens gamle huse.

Sekretær i Fonden for bevaring af gamle huse i Randers kommune, Mogens Møller Nielsen, vil fortælle om hvordan men i Randere kommune ved hjælp af en større fond, har været i stand til at istandsætte gamle huse i Randers kommune.

Fonden har i dag midler til at istandsætte et hus om året, udlejer de istandsatte huse, sælger dem eller på andre måder sørger for at de istandsatte huse anvendes og dermed bevare det historiske bybillede, og ved særlige deklamationer sikre at de bevares for eftertiden..

Fonden har en bestyrelse som ikke kan vælges, men udpeges af Randers kommune, fra Den lokale bevaringsforening, fra arkitekterne i byen og fra byens håndværkere. Efter foredraget vil der være mulighed for at stille spørgsmål til Mogen Møller Nielsen.

Med venlig hilsen
Bestyrelsen.

Lidt om sammenhænge...

På Ahlgade findes mange spændende huse fra omkring århundredskiftet, vidt varierende i stil. Da blikkenslager Chr. Andersen i 1901 fik bygget nyt hus på Ahlgade 19, ønskede og fik han en gedigen lille bygning, på hvilken der blev ofret mere arbejde og omhu end normalt. Som det var skik dengang, var der i stuen butik, kontor og værkstedslokaler samt en gang til baggården. På førstesalen var blikkenslagerens lejlighed med badeværelse, WC og centralvarmeapparat.

De sidste ting var ikke almindeligt i Holbæk, men hvis ikke blikkenslageren selv havde dem...

Bygningen adskiller sig noget fra andre på Ahlgade ved at

være delvis opført i ruhugne granitsten.

Murværket var rappet og hvidtet, og den lille blomsteraltan af træ afdækket med kobber. Allerede da havde man indgangen til butikken i niveau med gaden - hvad mange andre først fik en snes år senere.

Som det fremgår af tegningen, passede huset til sine naboer: mod vest var det yderste af Citroengården i to etager, mod øst en enetagers bygning, hvor Frølund Sko senere holdt til. Nu er der nye bygninger på begge sider.

På den forbipasserende i dag vil huset nok virke lidt tungt og bastant, især på grund af granitsten.

Dengang var det nok mere et symbol på soliditet og gedigenhed. Det er måske også derfor, at den i kommuneatlasset kun har fået middel bevaringsværdi. For næsten den eneste ændring er de store tomme vinduer på loftet. Hvor mange af de andre bygninger fra den tid har fået facaden skæmmet af gulvsænkinger, har huset her bevaret sine proportioner etagerne i mellem. Arkitekten er heller ikke hvemsomhelst. A. Haunstrup byggede flere andre markante bygninger i byen, Bl.a. Lindevej 16, Amtsmandsboligen på Amtsmandsvej 6, de gamles hjem på Chr. Hansensvej og Østre skole.

Hvad der måske får den til at da-

le i vores og kommuneatlassets agtelse, er det selskab, huset omgiver sig med. Det er noget klemt. Ikke fordi at nabohusene er højere. I nr. 21 har man også taget hensyn til mellemrum ved at lægge en arkade med buer,

som nogenlunde passer til buerne i nr. 19, men fladen er ellers lidt for stor. Værre er det med nr. 17, hvor buerne kun anes, og hvor den ubrudte flade er meget stor. Disse store flader, som bryder rytmen, virker ind både

på vores oplevelse af enkeltbygninger og af gadeforløbet. Det er vigtigt at tage disse hensyn ved nybyggeri.

Peter Korsgaard

Udskiftning af vinduer

Ved udskiftning af vinduer ændrer mange smukke og velproportionerede bygninger totalt karakter og udseende.

Vinduernes form er nøje forbundet med den facade hvori de er anbragt. Ved glæden over et beskedent købstadshus, et mindre landhus eller en herregård, er denne glæde kædet sammen med oplevelsen og fornemmelsen af en harmonisk helhed. Et vindue er ikke bare et vindue, det er et uhyre væsentligt led i oplevelsen af de omgivelser vi færdes i, både i det åbne landskab og i byens gader. Måske er de oprindelige vinduer udført med en fin profilering, der giver vinduet karakter og skaber et smukt diffust lys (skyggedannelser). Denne tradition bør videreføres når vinduet udskiftes.

Før en vinduesudskiftning bør man såfremt vinduerne har været skiftet tidligere, søge tilbage til den oprindelige type som huset var født med. Der kan jeg anbefale en tur omkring Teknisk Forvaltning, en tur på Lokalthistorisk Arkiv, eller kontakte en arkitekt, for at få afklaret det oprindelige udseende.

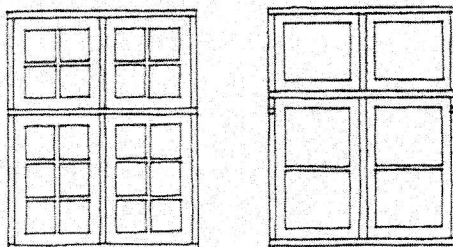
Husejeren bliver ofte overtalt til at skifte sine vinduer ud med de nye klappe-svinge-, dreje-, vippe-venlige vinduer. Argumenterne der bruges er ofte mere eller mindre usaglige, mere lys, bedre isoleringsevne, længere

holdbarhed, ingen vedligeholdelse o.s.v.. Ofte skal der ikke særlig dyre ændringer til før det traditionelle vindue er den nye type langt overlegent.

En del vinduesudskiftninger er gennemført med så dårlige resultater, at endnu en udskiftning må forudses inden for en alt for kort årrække. En del af disse dårlige resultater skyldes

at man har opgivet gennemprøvede konstruktioner, til fordel for plumpe efterligninger af den oprindelige udformning.

De fleste nye vinduer er monteret med termoruder og er derfor udført med tykke, klodsede sprosser, eller udenpå pålagte "falske sprosser". Ruderne er i stedet for kit monteret med glaslister, som p.g.a. overstørrelse

T.v. korspostvindue med oprindelige, småruddede rammer. T.h. samme vindue efter modernisering med klassicistiske rammer.

Korspostvinduer med oprindelige, småruddede rammer. Korspostvindue i samme hus, men med nyere, klassicistiske rammer.

virker skæmmende. Glaslister-
nes bredde gør, at vinduet ænd-
rer karakter, idet glasset så lig-
ger dybere i rammen.

Vinduer med koblede rammer
og/eller fortsatrammer har den
fordel, at den udvendige vindu-
esramme kan udføres som en
kopi af den oprindelige, d.v.s.
med ét lag glas i kitfals og op-
delt i slanke sprosser.

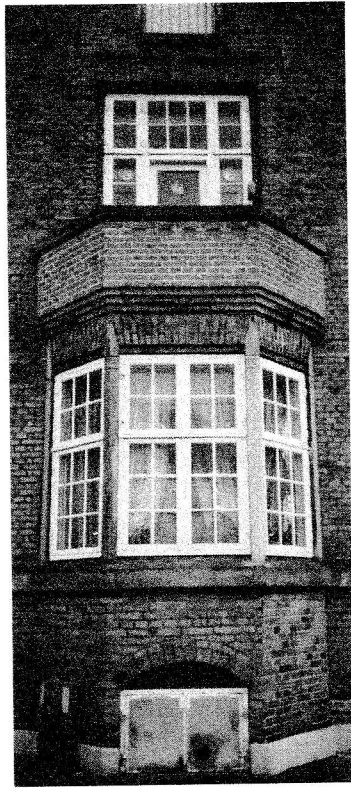
I begge tilfælde bør den ind-

*Mange mennesker er faldet for de buede
"bondehusvinduer" som i virkeligheden
er ganske fremmede for et hus.*

vendige vinduesramme udføres
så spinkelt som overhoved mul-
ligt, således at lysgennemgan-
gen bliver optimal. En koblet
ramme er placeret i samme fals
som den udvendige ramme,
hvor imod en forsatsramme er
placeret på karmens indvendi-
ge side

Måske kan en renovering af det
gamle vindue være en løsning,
som er værd at overveje, da det
som oftes er karmtræ og bun-
den af selve vinduet (ramme-
stykket) der rådner, fordi van-
det samles her. Også lodposten
som deler vinduet op kan være
mør. Som regel er vinduet "ma-

let til", så vandet ikke let for-
svinder fra bunden igen, hvor-
for rammen skal afhøvles og det
rådne træ borthugges og ud-
luses med et stykke kernetræ, af
tømmer-/snedkermester.

På Teknisk Forvaltning kan man
gratis hente et informationblad
udarbejdet af Planstyrelsen.
Disse informationsblade om-
handler stort set alle bygnings-
dele i huse, både ude-og ind-
vendig, og henviser samtidig til
anvendt litteraturliste, hvorfra
man kan indhente yderligere,
detaljeret information.

*Ole Nielsen
Rolighedsstræde 18*

*I Holbæk by kan man glæde sig
over mange smukke vinduer og
døre, der er bevaret fra huset blev
bygget.*

En både god og dårlig sag

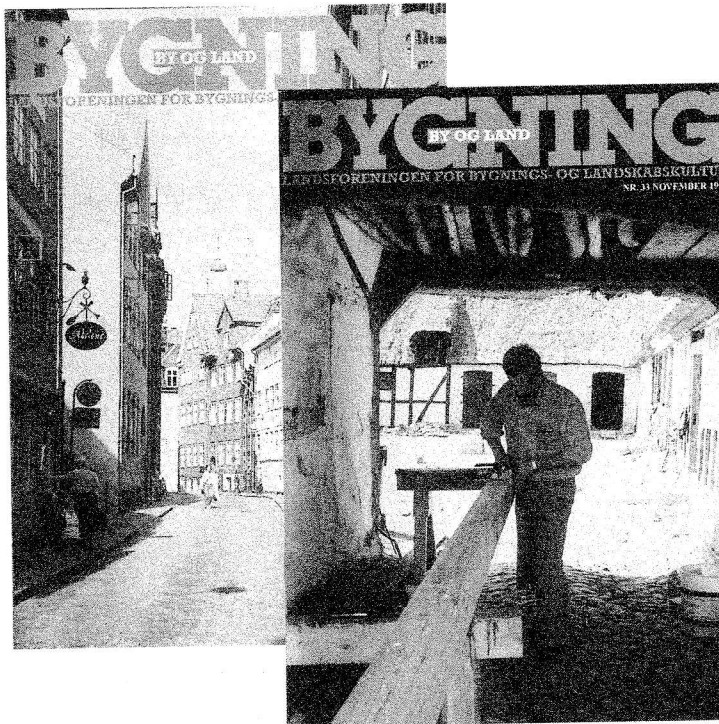
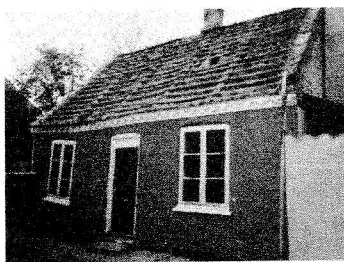
Byrådets triste afgørelse om helt at friholde Bagstræde 9c for byfornyelse ved at beslutte den omdiskuterede nedrivning af bygningen, resulterede i at jeg mente man lige så godt kunne få det bedste ud af beslutningen.

Bygningens tag bestod af de fineste gamle håndstrøgne teglsten, der absolut var værd at nedtage, sortere og stable på paller for senere genbrug, enkeltvis eller i mindre partier forbeholdt Foreningens medlemmer, formedelst 6 kr. pr. stk. I alt blev det til ca. 600 teglsten som 3 medlemmer brugte en søndag formiddag på at tage ned.

Hovedentreprenør tømrermester Per S.Poulsen, Holbæk skænkede velvilligt Foreningen disse, da de ellers var røget direkte i en affaldscontainer. Transporten af de nedtagne teglsten til opbevaringsstedet, foretog en lokal vognmand Frits Junker, Asmindrupvej, Vipperød, uden beregning.

Det er blot et enkelt eksempel på hvilken bevaringsinitiativer vi nemt kan igangsætte lokalt.

Ole Nielsen
Rolighedsstræde 18.

Som medlem af Foreningen for bygnings- og Landskabskultur i Holbæk kommune modtager du også landsforeningens inspirerende blad "Bygning By og Land" fire gange årligt, i bladet belyser højt kvalificerede forfattere mange forskellige bygningsmæssige problemer, og giver deres bud på særligt, æstetisk og økonomiske gode løsninger. Ofte på et plan hvor den enkelte husejer også kan drage nytte af dem. Blader giver desuden en løbende orientering om litteratur og lovgivning af interesse for arbejdet med bygnings- og landskabskultur.

Hvorfor skal du være medlem?

Fordi du får indsigt og indflydelse, gennem det lokale medlemsblad "BEVAR MIG VEL", kan du følge den lokale debat og selv komme til orde. Gennem landsforeningens blad "Bygning By og Land" får du masser af inspiration og baggrundsinformation.

Som medlem er du velkommen til at komme med input til bestyrelsen om emner, du ønsker taget op. Det kunne være en fredningssag, en ide til et arrangement eller et forslag til et læserbrev, du mener foreningen bør stå bag. Bevaringsforeningen bygger foruden oplysningsarbejdet sin virksomhed på påvirkning. Påvirkning vil ske i form af direkte henvendelse til de ansvarshavende i en sag, deltagelse i udvalgsarbejde og gennem debatskabende arrangementer og artikler.

Bevaringsforeningen er en interessegruppe, og derfor vil vi søge samarbejde med ligestillede uanset hvilken kasket de bære! Politiker, embedsmand, borger, arkitekt, entreprenør, hendende inden for detail eller turisterhvervet.

Vi har alle en fælles interesse i at bevare det bedste af det gamle og sikre at det nye, der kommer til får en kvalitet, som vi ikke bare kan være bekendt men også stolte af at efterlade til kommende generationer.

BAK OP OM ARBEJDER. Meld dig ind i foreningen nu. Ring til kasserer Henning Østergaard til tlf. 53434639 eller formanden Henning Hansen tlf. 59443007 og få tilsendt et girokort.